

Den eneste Udvei

Taler
Frederik Schmidt

Dato
20 oktober 1814

Sted
Christiania

Omstendigheter
Det første overordentlige Storting

- 1 Saa meget jeg end frygter for at vidtløftiggjøre nærværende vigtige Forhandlinger, anser jeg det dog for min Pligt kortelig at fremsætte mine Tanker om det store Anliggende, som nu beskjæftiger os.
- 5 Hvad hver ægte Nordmands Ønske er for hans elskede Fædreland kan ikke være tvivlsom. Dets Frihed og Selvstændighed, som han har besvoret, dets Hæder, som han har arvet, dets Frelse og Held er hans Ønskers høieste Maal, og ingen Opofrelser, ingen Farer og Truster kan afskrække ham fra at arbeide til dette Maal. «Saa stor» siger Cicero, «er Kjærligheden til Fædrelandet, at vi maaler
- 10 den, ikke efter vor Følelse, men efter dets Frelse. Derfor vil den Vise ikke reddes for Døden, som formedelst uvisse Hændelser daglig truer, formedelst Livets Korthed aldrig kan være langt borte, at han jo til hver Tid ser paa Fædrelandets og sine Medborgeres Tarv, og betragter Fremtiden, hvoraf han ingen Fornemmelse vil have som sig tilhørende.»
- 15
- Hvad Nordmandens Beslutning, naar det gjelder Fædrelandets Ve eller Vel, maa være, kan derfor heller ikke være tvivlsomt. At hævde og forsvare dets Selvstændighed til det Yderste, at vaage over dets Hæder, at virke til dets nærværende og fremtidige Held maa være hans faste Villie og nidkjære
- 20 Bestræbelse. Fornuften byder ham derfor at veie Midlerne, hvorved denne Hensigt kan opnaaes, og at velge de, som han erkjender for de retmæssigste og tjenligste.
- I dette Øieblik bydes os Foreningen med Sverige som det eneste sandsynlige
- 25 Redningsmiddel, som den eneste Udvei, hvorpaa vi for Øieblikket kan frelse selve vor Frihed og Selvstændighed. Denne Forening, eller Kamp paa Liv og Død, er det eneste Valg, som er os levnet, og kun kort Frist er os forundt til at

bestemme vort Valg. Vi maa derfor have afgjort med os selv, hvad vi vil beslutte,
30 og Grunderne derfor.

Mod denne Forening sætter sig vor Nationalfølelse, Forfædrenes Minde,
Tanken paa vore Efterkommere, vor billige Harme over det dybe Saar, vort
hidtild uplettede Navn for Troskab og Kjekhed har faaet, vor Mistro til
35 Foreningens Tryghed og Varighed, den Nordmanden saa forhadte Tvang,
hvorunder Baandet skal knyttes, Tanken om, at en blot føderativ Forbindelse
kunde føre - og det maaske sikkrere - til det af Sverige foregivne Maal, og endelig
Frygt for de indvortes Uroligheder, som, under Gemytternes forskellige
Stemning, lettelig kan opstaa.

40 For denne Forening taler Uvisheden af den fra vor Side saa slet forberedte kamp,
hvis Udfald let kunde vorde Ødelæggelse og voldsom Undertrykkelse at en stor
Del af Landet, hvorved vi eller vore Efterkommere, som et erobret Folk, vilde
vorde berøvede selv den Frihed og Selvstændighed, som vi har besvoret. Hertil
45 kommer Mangel paa Hjælpekilder, men især Mangel paa et Foreningspunkt, og
paa en duelig Anfører, som tør paatage sig, og til hvem Nationen tør betro det
Hverv, at reorganisere vor Arme, og med Duelighed, Klogskab og Kraft at
anvende vore Stridskræfter mod en overlegen Fiende, under en øvet og berømt
Hærfører. Men fremfor Alt kommer i betragtning den Uvished, hvori vi svæve,
50 om det er Folkets enstemmige Villie, den det med Enighed og Kraft, trods alle
Opofrelser, vil udføre, ikke under nogensomhelst Betingelse at indgaae
Foreningen med Sverige, men alle som en Mand, at modsætte sig Magten, og
ikke, naar det gjælder, indskrænke sig til at forsvare sin Hjemstavn, hvorved
Landet stykkevis vilde blive et Offer for Erobring eller Udhungring.

55 Vistnok er det uberegneligt, hvad et Folk kan udrette, naar det vil, naar det
endrægtigen, med anstrængt Kraft arbejder til et Maal, naar en Aand og et Sind
besjæler det. Men tør vi - hvor skjønt end denne Almenaand udtaler sig gennem
de patriotiske Bidrag, der tilbydes fra de fleste af Landets Egne - tør vi lide paa,
60 at den i Prøvens Stund vil udholde med usvækket Kraft? Vil ikke forskellige
Meninger og Interesser hindre dens Virksomhed? Har ikke den Handels- eller
rettere den Kræmmer- og Høker-Aand - et Foster af vort forstyrrede
Pengevæsen -, der forpestende har udbredt sig i de sidste syv Aar gennem alle
Borgerklasser, har den ikke for en stor Del undergravet Nationens Moralitet,
65 som er den eneste sikre Grundvold for dens Frihed og Selvstændighed.

Forresten maa Nationens Sindelag i Henseende til det afgjørende Punkt
aabenbare sig gennem dens Repræsentanter, der, saaledes var og er min
70 Overbevisning, bør have underrettet sig om deres Kommittenters Bestemmelse i
en Sag, hvor det gjelder intet mindre end at være eller ikke være. Vel ved jeg, at
Storthingets Mand er Nationens og ikke et enkelt Distrikts Mand. Men hvad
der er Nationens Villie kan kun bestemmes ved at samle de forskjellige
Distrikters Stemmer, hvis Organer Storthingets Medlemmer er.

75

Disse Grunde bestemme mig til at antage Foreningen, hvor meget end min egen
Følelse modsetter sig den. Var derimod en saadan Forbindelse uforenelig med
Pligt og den Ed, vi har svoret Konstitutionen - hvilket meget hæderlige Mænd i
og udenfor Storthinget har paastaaet - saa vilde, hvis den Overbevisning havde
80 været min, mit Kald og min Tænkemaade have forbudt mig at modtage Valget
som Repræsentant og at stemme for en mod min Pligt og Samvittighed
stridende Handling. Men efter min bedste Overbevisning er det ikke alene
tilladt, men Pligt, ifølge Norges af os besvorne Grundlov, at vælge en ny Konge
til Norges ledige Throne, og vor hele Stilling synes ikke at have levnet os andet
85 Valg end Sveriges Konge. Dog sker dette Valg fra min Side kun med den
udtrykkelige Betingelse, at vor Grundlov og vor Nationalitet holdes i Hævd;
kun paa Villaar, som er antagelige, hæderlige og betryggende, som viser Agtelse
for og Tillid til et Folk, hvis Kjekhed og Troskab, trods enkeltes slette Forhold,
endnu bør erkjendes og æres, hvis djærve Nakke aldrig lader sig bøie under
90 fremmed Aag, hvis sterke Arm aldrig lader sig paaliste Slavelænker - et Folk, som
selv under de mest oprørende og stormende Begivenheder har vist en Sindighed,
Fasthed og Redelighed, der ikke fortjener og ikke bør gjengjeldes med Mistro.
Tilstaaes der os ikke saadanne Betingelser eller gjøres der Brud paa dem med List
eller Vold, da være det Nordmænds faste Beslutning, og den vise sig ikke i Ord
95 alene, men i Gjerning, at ville hævde, at ville lide og opofre alt for den Grundlov,
de har besvoret, at ville foretrække Døden for et ufrit og vanhæderligt Liv.

Kilde

O. A. Øverland: Illustreret Norges Historie. Tolvte Bind. Kristiania 1897, s. 420-421.

100

Emner

1814, Innlegg i Stortinget, Union

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/den-eneste-udvei>

105